

Isan: No Footprints in the Blue Sky #6
De enige hoop.

Geliefde meester,

Isan zei tegen Kyozan: 'De meeste mensen op deze aardbol, met al hun kennis van oorzaak en gevolg, missen het gewaar-zijn van fundamentele natuur waar zij vanuit zouden moeten gaan. Kun je uiteenzetten of zij dit gewaar zijn al of niet bezitten?'

Kyozan antwoordde: 'Ik ben van dit probleem op de hoogte.'

Juist op dat moment liep een monnik voorbij en Kyozan riep naar hem, 'Jari!', en de monnik wendde zich om.

Kyozan gaf Isan als uitleg: 'Dit is een voorbeeld van oorzaak en gevolg van bewustzijn in het algemeen, zonder gewaar-zijn van het fundamentele waar men vanuit zou moeten gaan.'

Isan merkte op: 'Een druppel leeuwinnenmelk stremt vijftig ezelinnenmelk.'

Eens maakte Isan tegen Kyozan de opmerking: 'De ganse dag debatteerden we over zen en wat hebben we ermee gewonnen?'

Waarop Kyozan een streep trok in de lucht.

Isan merkte op: 'Als ik hier niet zou zijn, zou een ander worden misleid.'

Maneesha, deze anekdotes beroeren een essentieel probleem. Om het te begrijpen moet je de implicaties ervan onderkennen. We denken allen dat we gewaarzijn: 'Dit behoort tot ons niet gewaarzijn. We zijn slechts doelmatig gewaar.'

We hebben geleerd hoe te functioneren, hoe naar bed te gaan, 's morgens vroeg op te staan, naar het werk te gaan. Alles is geleerd. Zelfs een robot kan dit doen. Jij bent niet nodig. En dit is precies wat de mens is overkomen. Het is een mechanische mensheid. Je hebt al het noodzakelijke geleerd en het aan je robotpsyche overgegeven, die ter wille van jou functioneert. En terwijl jij de taken aan je psyche delegeert ben jij zelf in slaap gevallen.

Het werk van de boeddha's bestaat eruit je gewaar-zijn naar boven te brengen en je een helder inzicht te geven in het onderscheid tussen doelmatig bewustzijn en zuiver bewustzijn wat zonder doelstelling is, dat slechts een spiegel is.

De spiegel is functieloos; hij heeft zijn nut, maar zelfs wanneer je in de spiegel kijkt doet hij niets. De weerspiegeling is spontaan. Zelfs als je de reflectie niet wilt reflecteert hij toch en kwa spiegel heeft hij jouw aanwezigheid niet nodig.

Zen verduidelijkt dit als volgt; "De volle maan schijnt op het meer. Noch de volle maan wenst gereflecteerd te worden, maar hij wordt weerspiegeld, noch het meer wenst hem te reflecteren, maar het weerspiegelt hem. Beiden zijn in het geheel niet actief betrokken bij deze weerspiegeling. Beiden zijn slechts zichzelf en de weerspiegeling voltrekt zich vanzelf. Je regelt je zaken en slechts in dit proces kun je het doelmatig bewustzijn van het zuiver bewustzijn scheiden.

Als je loopt, weet je dan datje loopt? Wanneer je stil bent, ben je je dan van die stilte gewaar? Als je eet is er dan enig gewaar-zijn als toeschouwer, dat dit proces gadeslaat? Dat gewaar-zijn is de ultieme verlichting. Het heeft geen functie, geen bruikbaarheid, het is geen middel naar een of ander doel. Het is volkomen in zichzelf. Het is een voldaan-zijn, een dergelijk diep tevreden zijn met zichzelf en de kosmos, zo'n krachtige onthechting dat je niets hoeft te doen. Het gewoon zijn gaat uit boven wat je je kunt voorstellen, de vreugde van het gewoon zijn, de gelukzaligheid ervan.

Ik kom dagelijks langs Mukta's vijver, en die twee zwanen vermaken zich vierentwintig uur per dag, terwijl ze niets doen. En ze zien er zo waardig uit, zo volkomen tevreden....ze tonen geen spoor van begeerte of ambitie, van status of geslaagd zijn. Dit alles is stompzinnig.

Ze genieten van elk moment door gewoon in de vijver te zijn. Een bewustzijn is slechts zoals Basho het noemt, "Terwijl ik stil zit en niets doe, komt de lente en het gras vanzelf."

Wat hij bedoelt is, "Voor zover het mij aangaat, doe ik niets en begeer ik niets. Het voorjaar komt

vanzelf, zonder uitnodiging. Het gras begint te groeien zonder mijn bemoeienis. Ik ben slechts een getuige, terwijl ik stil zit en niets doe.”

Dit doen-loze gewaar-zijn, dat in de wereld geen functie heeft, maar dat eenvoudig gelukzaligheid is, extatisch, een dronkenschap volkomen gecentreerd in het huidige moment...Dat is waar de boeddha's het over hebben: je bewust te maken dat er iets in je verscholen gaat.

Maar omdat het niet gebruikt kan worden, heb je er geen interesse voor.

De wereld is op doelmatigheid ingericht en je bewustzijn dient geen doel. Je kunt er niets mee verdienen, je kunt het niet verkopen, je kunt er niets mee doen. Het is geen energie om iets mee te doen. Het is gewoon zijn, een energie die is, die als een berg staat, in stilte eeuwenlang.

In deze vertelling probeert Isan zijn discipel Kyozan, bewust te maken van deze doen-loze, inspanningsloze toestand van je bestaan. En dit is de grootste schoonheid en de hoogste waarheid. Er is geen die er bovenuit gaat.

Isan zei tegen Kyozan: 'De meeste mensen op deze aardbol, met al hun kennis van oorzaak en gevolg, missen het gewaar-zijn van hun fundamentele natuur, waar zij vanuit zouden moeten gaan.”

Mensen zijn bewust, maar bijzonder oppervlakkig, van gewone zaken. Zij zijn doelmatige wezens en doen ontelbare dingen, dus je kunt niet stellen dat ze compleet onbewust zijn. Op zijn best kun je ze oppervlakkig bewust noemen.

Volgens psychologen en hun onderzoeken wordt slechts een tiende van je bewustzijn gebruikt.

Negen tiende- negen maal meer bewustzijn- blijft over en je bent je hier zelfs niet bewust van. En dat is je grootste schat. Dat is je oorspronkelijke gezicht. Dat is je onschuld. Alles van je zal sterven, behalve dat bewustzijn dat alleen maar de getuige is, zoals Basho dat is. Terwijl hij stil zit, is hij zeker de getuige; terwijl hij niets doet is de getuige; de lente komt, hij is de getuige; het gras gaat vanzelf groeien, hij is de getuige, maar anders dan als de getuige is hij niet op de wereld betrokken. Dit getuige-zijn is onze fundamentele bestaansgrond. Dit is onze eeuwigheid.

Isan zei tegen Kyozan, 'Weet jij of ze dit oorspronkelijke getuige-zijn, dit oorspronkelijke bewustzijn bezitten? Het functionele bewustzijn is voor mij zichtbaar, een ieder kan het zien.'

Kyozan antwoordde: "Ik ben van dit probleem op de hoogte.”

Omdat iemand volkomen gewaar lijkt te zijn, terwijl hij zijn dingen doet...hoe er achter te komen of hij werkelijk bewust is of niet? Is hij, in de diepte van zijn ziel, gewaar?

“Ik ben van dit probleem op de hoogte.”

Juist op dat moment liep een monnik voorbij en Kyozan riep naar hem, “Jari!” en de monnik wendde zich om. Dit is functioneel.

Kyozan gaf Isan als uitleg:“Dit is een voorbeeld van oorzaak en gevolg van bewustzijn in het algemeen, zonder het gewaar-zijn van het fundament waar men vanuit zou moeten gaan.”

Deze man nu, die wordt aangesproken, wendt zich om. Blijkbaar heeft hij enig bewustzijn, maar is hij gewaar dat hij zich omwendt? Omwenden is doelmatig; er is weinig bewustzijn voor nodig. Maar is hij ook gewaar dat hij zich omwendt? Wanneer dit zo is heeft hij oorspronkelijk bewustzijn, is hij de getuige. Als hij enkel bewustzijn heeft om zich om te wenden kan dit door een robot, een machine gedaan worden, maar er is geen machine die ooit een boeddha kan worden. Begrijp dit.

Het was niet beschikbaar voor Boeddha of Isan, maar voor ons zijn de zaken duidelijker geworden. De computer werkt beter, efficiënter dan jij, zonder moe te worden. Maar hij kan alleen dat doen waarvoor hij geprogrammeerd is. Bij iets nieuws is de computer machteloos, omdat hij slechts kant-en-klare antwoorden kan geven.

Je kunt complete bibliotheken bij hem invoeren en hij kan alle bibliotheken in zijn geheugen opnemen en wat deze bibliotheken bevatten wordt de inhoud van zijn geheugen. Wanneer je een vraag stelt die deel van zijn geheugeninhoud uitmaakt wordt onmiddellijk het goede antwoord gegeven. Maar als je iets vraagt dat niet bij hem ingevoerd is, dan zwijgt hij alle talen. Hij kan vanuit zichzelf niets bedenken omdat hij geen oorspronkelijk bewustzijn bezit.

Dus je oppervlakkig bewustzijn is van niet veel meer waarde dan het mechanisme van een robot. Wanneer je naam wordt geroepen, keer je je om en kijk je - maar ben je tevens gewaar dat je naam wordt geroepen dat je je omdraait en kijkt? Slechts dit dieper gewaar-zijn kan je bestaan transformeren; anders blijf je een automaat. Waar dient je hele opvoeding voor? Om je een betere computer te maken, om meer informatie bij je naar binnen te gieten.

Wat je ook doet en zegt, stel je de vraag: ben jij het, of heeft je moeder het je opgedragen te doen, of je vader, je leraar, je priester? En je zult verrast zijn dat je zelfs niet eenmaal spontaan hebt gehandeld, je bent altijd teruggevallen op je geheugen. Het geheugen is van anderen afkomstig. Het kan door je ervaringen gevormd zijn, maar de respons behoort niet te komen van je geheugen, hij behoort te komen van je gewaar-zijn.

Eens stelde iemand Boeddha een of andere filosofische vraag en Boeddha antwoordde hem. De man dacht erover na. De volgende dag richtte hij zich weer tot Boeddha en zei, "Mijn probleem is niet opgelost."

Boeddha zei, "Herhaal je vraag."

En Boeddha antwoordde op een geheel andere manier. De man raakte verward. Hij zei, "Gisteren zei u iets en nu zegt u iets anders."

Boeddha antwoordde: "Gisteren was gisteren en vandaag is vandaag. En vertrouw me niet: morgen zal morgen worden. Mijn antwoord geef ik van moment tot moment. Het is geen kwestie van geheugen en tijd; het is een kwestie van mijn dit moment compleet voor jou beschikbaar zijn. Ik herinner me jouw vraag niet, evenmin als ik me mijn antwoord herinner. Gisteren is voorbij.

En vandaag is zo'n prachtige dag, waarom zou ik me bekommeren om gisteren of morgen? Laten we elkaar nu, dit moment, confronteren. Jij stelt de vraag, mijn spiegel is gereed om te reflecteren.

Maar ik kan je niet beloven dat ik ook morgen ben zoals nu, want wie weet? De dingen veranderen, alles gaat voorbij. Wat nu juist is kan morgen onjuist zijn."

Dit is functioneren vanuit het originele bewustzijn. De originele mens is nooit consistent, kan dit niet zijn; slechts een lijk kan zichzelf gelijk blijven.

Het was een verrassing voor me: we hebben bijna tien jaar gevochten met de Indiase regering over de vraag of onze school een leerschool is, een educatief systeem. De regering heeft geen antwoord; ze hebben ons onze belastingvrije status afgenomen. Maar wat de hoogste belasting autoriteiten uiteindelijk besloten, was dat terwijl ik in leven ben, de belastingvrije status niet kan worden gegeven, omdat ik morgen kan veranderen. Dit ben ik met hen eens. Deze status kan slechts aan oude mensen worden gegeven, omdat ze niet kunnen veranderen, hoezeer zij zich ook wenden of keren in hun graf. Alles is levenloos. Dan kan het worden geaccepteerd, gerespecteerd. Maar een man die leeft en spontaan is, is een gevaar voor de bestaande orde.

Toen ik Amerika binnenkwam was de eerste vraag die me werd gesteld: "Bent u een anarchist?"

Men had reeds een flink dossier over me aangelegd.

Ik zei, "U ziet eruit als een intelligent mens. Ik kan beweren dat ik geen anarchist ben en er morgen een worden, omdat ik vandaag ben voor mij geen grens, geen slavernij voor mijn hele leven kan zijn. Wat heeft het dus voor zin zulke vragen te stellen? Ik ben nu eenmaal niet consistent. Als het u uitkomt, kunt u noteren dat ik geen anarchist ben, geen communist, maar wat mij betreft ben ik beide en wat nog meer."

Hij zei, "Nog wat meer?"

Ik zei, "Natuurlijk, omdat Bakunin dood is, evenals Kropotkin en Marx. Als ze nu zouden leven zouden ze veel in hun filosofie hebben gewijzigd. En ik moet dit werk complementeren; dat is het 'nog wat meer!'

Het bestaan is een niet te fixeren stroom. Je weet nooit waar het anders gaat lopen. Je kunt deze stroom niet laten beloven dat hij ergens zijn loop niet wijzigt. De natuur belooft nooit iets. Een belofte betekent in ieder geval een begrenzing, een beperking. Dit betekent dat je accepteert dat je vanaf nu niet meer zal leven.

Wanneer je zegt: "Ik ben christen," dan ben je dood. Je kunt het christendom niet ontgroeien, er niet tegen zijn. Zelfs als je duidelijk begrijpt dat er iets niet klopt moet je zwijgen. Je bent een christen. Zo gauw je bij een organisatie, een godsdienst, een politieke partij behoort dien je je vrijheid van gedachten prijs te geven, dien je blind te worden; je mag niet meer kijken, omdat het leven wel eens anders kan zijn dan je levenloze ideologie, die honderden jaren terug is vastgesteld.

Wees de getuige...Nu luister je naar me. Ben je gewaar dat je luistert? Zonder de functie van luisteren af en wees ook getuige dat je mechanisme van luisteren functioneert en dat je de getuige bent die het gadeslaat. Dit afzonderen is van het hoogste belang omdat we al de rotzooi dienen af te zonderen die zich om de getuige heeft verzameld, zodat de getuige compleet vrij wordt, in het heden, zonder ideologie, zonder wat dan ook, slechts een lege spiegel. Dan is zijn vermogen de waarheid te weerspiegelen onmetelijk. Dan is zijn vermogen schoonheid te weerspiegelen onmetelijk. Kyozan gaf Isan als uitleg: "Dit is een voorbeeld van oorzaak en gevolg bewustzijn in het algemeen, zonder gewaar-zijn van het fundament waar men vanuit zou moeten gaan." Deze man heeft zich omgewend, maar hij is niet gewaar wat hij heeft gedaan en waarom hij het heeft gedaan.

Ik heb je het verhaal over Gautama Boeddha meerdere malen verteld. Eens, op weg van het ene dorp naar het andere, sprak hij met Ananda. Er zat een vlieg op zijn voorhoofd. En zoals eenieder vanzelf doet vervolgde hij de conversatie en joeg de vlieg weg. Toen bleef hij plotseling staan en hief zijn hand wederom met veel elegantie op en bewoog hem. Ananda was van zijn stuk gebracht. Hij zei: "De vlieg is weg. Wat bent u aan het doen?" Hij zei: "Die handeling was mechanisch. Ik bleef met je spreken en liet de functionerende, automatische psyche het werk doen van het weggagen van de vlieg. Maar ik was niet gewaar. Ik deed het, maar zonder enig origineel gewaar-zijn. Nu doe ik het zoals ik het zou hebben moeten doen.

Een andere keer ging hij door een dorp en duizenden mensen waren, zoals dit wel moet gebeuren, tegen hem. Slechts onbeduidende mensen worden gerespecteerd, betekenisvolle mensen worden in hoge mate veroordeeld. De meute had zich verzamelden begon hem in bedorven taal te beschimpen. Hij luisterde, zwiingend zoals Basho. Deze mensen werden in verlegenheid gebracht, omdat hij geen weerwoord gaf.

Boeddha zei: "Voltooi jullie veroordeling omdat ik verder moet naar het volgende dorp. En om dit te voltooien... In het vorige dorp hoeden de mensen van me en brachten me lekkernijen en bloemen en veel geschenken. Ik kan ze niet meenemen - ik kan onmogelijk dingen met me mee torsen - vandaar dat ik deze mensen zei terug te gaan en al hun giften onder de mensen van hun dorp te verdelen. Nu vraag ik jullie - jullie confronteren me met beschimpingen, lelijke taal, smerige uitdrukkingen. Ik accepteer ze niet. Jullie zijn te laat. Jullie hadden tien jaar terug moeten komen en het was bloedvergieten geworden. Mijn handen zijn die van een krijgsman.

Tien jaar geleden had ik jullie gedood als jullie ook maar een van de woorden, die jullie nu hebben geuit, hadden uitgesproken. Maar gelukkig zijn jullie te laat. Nu functioneer ik niet als een automaat. Ik zie dat jullie onwetend zij, ik zie jullie gebrek aan bewustzijn - en tenzij ik jullie beschimpingen serieus neem, accepteer ik ze niet van jullie.

Jullie moeten al deze troep die je hebt meegenomen weer mee terug nemen. Wat jullie ermee moeten doen? Verspreid het wat mij betreft in het hele dorp. En als iets resteert, wanneer ik weer langs deze route terugkeer zal ik zorgen dat ik hier weer ben. Jullie kunnen me beschuldigen, me zoveel leugens verkopen en aanklachten doen als jullie willen, maar denk eraan, tenzij ik ze serieus neem, is jullie werk volkomen zinloos. Jullie praten in het luchtledige. Met jullie uitingen kun je me niet raken. Ik geniet er gewoon van. Mijn dank." En hij trok verder.

Ananda, zijn leerling - omdat hij eveneens een krijgsman en neef van Gautama Boeddha was - zei: "Ik was uw hel idee van mededogen, vriendelijkheid en liefde compleet vergeten. Ik bereidde me reeds voor om ze te doden. Ik had slechts oog voor mijn zwaard - maar in uw aanwezigheid was ik machteloos. Ik was alles compleet vergeten."

Ananda bleef onverlicht tot aan Boeddha's dood. Hij realiseerde zich na diens dood, de dag erna. En Gautama Boeddha had gezegd, "Je zult onverlicht blijven tijdens mijn leven. Je gehecht_ zijn aan mij is een hindernis. Je liefde jegens mij is een obstakel. Je kunt niet vergeten dat je mijn neef bent. Dat verhindert je een discipel te worden, vandaar dat je leerlingenschap onecht is. En ik weet dat je machteloos bent. Je kunt niet beginnen. Je probeert alles in het werk te stellen, maar het proberen is een ding en het spontaan worden een ander.

En het vreemde is dat het in feite gebeurde na Boeddha's dood. De dag erna verroerde Ananda zich niet van de plek waar hij de hele dag zonder voedsel en water zat. Iedereen wilde hem helpen. Het was overweldigend, omdat hij tweeënveertig jaar onophoudelijk, dag en nacht, had gediend, zichzelf veronachtzamd, want Boeddha moest al het mogelijke comfort hebben. Misschien was het te overweldigend. Hij sloot zijn ogen en zat als een stenen beeld. Maar niemand waagde het hem te storen de zaak was te delicaat.

Pas tegen de avond van de volgende dag opende hij de ogen en zei: "Uiteindelijk had hij gelijk. Nu kun je me onthoofden, het zal mijn bewustzijn niet raken."

Aldus is doelmatig bewustzijn een ding; eenieder bezit het. Je moet de diepere originele getuige naar boven halen, die getuige is van je lichaam, je psyche, je denkwereld, je handelingen en toch ver van het gehecht zijn en oordelen verwijderd blijven.

Deze ontdekking is de grootste in de geschiedenis van het bewustzijn. Er is geen ontdekking van de wetenschap of wat voor discipline zoals wiskunde, logica, filosofie dan ook. Geen ontdekking die groter is, voornamer, met meer grandeur, meer finaliteit, dan de ontdekking van de getuige. De getuige maakt een boeddha van je.

Isan merkte op: "Een druppel leeuwenmelk stremt vijftwintig liter ezinnenmelk."

Hij zegt dat het originele bewustzijn, zelfs een druppeltje ervan, zo waardevol is dat het oceanen zal vullen. Zelfs een enkel ogenblik origineel bewustzijn, een eenvoudig een enkele confrontatie met jezelf en je zult nooit meer dezelfde zijn. Je zult een compleet nieuw mens zijn_ de nieuwe mens over wie ik dagelijks spreek, eenvoudigweg om je eraan te herinneren dat de nieuwe mens gereed is in je geboren te worden. Er is gewoon wat meer getuige zijn voor nodig. Het getuige zijn is voeding voor de zwangere boeddha in je. En wanneer je voeding elke dag steeds dieper gaat, zul je op een gegeven moment plotseling begrijpen: je hoeft niet naar je wezen te gaan; de boeddha ontmoet je aan je buitenkant. Plotseling kan je op een gegeven moment ontwaken als een boeddha, en met dit ontwaken, verandert het hele bestaan van aanblik. De wereld krijgt een andere schoonheid een ander gewijd zijn, een andere gratie. Geluiden worden mooier en muzikaler, wilde bloementjes worden even waardevol als wat voor lotussen of rozen dan ook.

Een boeddha te zijn is niet slechts een innerlijke omwenteling van je opvatting over het bestaan, over relaties, liefde, vriendschap, als zodanig. De revolutie is compleet. Hij verandert je hele manier van waarnemen, van opvatting. Hij verandert al je uitgesleten automatische gewoonten. Voor het eerst ben je hierdoor geen robot.

Eens maakte Isan tegen Kyozan de opmerking: "De ganse dag debatteerden we over zen en wat hebben we ermee gewonnen?"

Waarop Kyozan een streep trok door de lucht.

Isan merkte op: "Als ik hier niet zou zijn dan zou een ander worden misleid."

Kyozan's antwoord is bijzonder duidelijk. De ganse dag over zen van gedachten wisselen is slechts als een streep in de lucht trekken. Gesprekken kunnen je niet leiden, hebben hiertoe niet het vermogen. Woorden leiden naar andere woorden en dit proces is een vicieuze cirkel. Je kunt doorgaan met argumenteren, maar het brengt je niet naar de kern van je wezen, dus het is zinledig, als een teken in de lucht. Terwijl je het teken maakt is het al uitgewist.

Isan zei: "Je hebt volkomen gelijk - omdat ik kan waarnemen, ik bezit de mogelijkheid het onzichtbare waar te nemen. Maar een ander zou zijn misleid. Hij zou hebben gedacht dat iets zou zijn bereikt, iets is bereikt met het wisselen van gedachten; hij is simpelweg niet in staat te begrijpen wat deze streep

betekent. Zelfs dit gebaar van het trekken van een streep werkt verstorend. Je had compleet moeten zwijgen, omdat niets is bereikt, zelfs niet een streep in de lucht. Als iemand mij zou hebben vervangen, is er de mogelijkheid dat hij zou zijn misleid - alsof wanneer je doorgaat met debatteren je langzamerhand zen realiseert, boeddhaschap realiseert.

"Wat mij betreft," zei Isan, "heb je volkomen gelijk, omdat ik weet dat een streep in de lucht niets betekent - maar een anders zou zijn misleid."

Dit is de gang van zaken bij het voorbereiden van een opvolger. Kyozan wordt de opvolger van Isan. Isan confronteert hem met de eventualiteiten die op zijn weg zullen liggen. Verlichting als zodanig is onvoldoende. Het louter verlicht zijn biedt je al het aangename dat er is, maar dit zal je afstompen. Je zult zwijgen, je zult je niet dienstbaar kunnen maken. Voorafgaand aan de verlichting moet de meester de mensen voorbereiden die hem gaan opvolgen om hen zijn soort kwaliteiten over te brengen, hen in staat te stellen het woordloze te verwoorden, het gehele stille in poëzie, het geheel bewegingloze in dans om te zetten. Slechts dan kan hij iets overbrengen en de blinde mensheid van dienst zijn.

Vanwege deze omstandigheden heeft Boeddha zijn verlichte mensen in tweetypen onderverdeeld. Beide zijn van een realisering - de een is niet hoger dan de ander - beide behoren tot dezelfde ultieme waarheid, de diepste bestaansgrond. Maar hij heeft twee typen onderscheiden: het eerste type noemt hij de Arhats. De Arhats zijn zij die verlicht worden en verder zwijgen_ en het tweede, de Bodhisattva's. Zij worden ook verlicht, maar hun werk bestaat eruit iets over te brengen, een middel, een zinspeling, over hun ervaring aan mensen.

Arhats behoren tot het Hinayana, het kleine voertuig bestemd voor een persoon op zijn reis naar de andere kant. Uiteraard bereikt hij zijn bestemming. En Bodhisattva's behoren tot mahayana, een groot voertuig waarin duizenden de andere kant kunnen bereiken. Het is dezelfde andere kant, maar de Bodhisattva helpt velen. De Arhat kan zijn realisatie niet overbrengen; hij is een eenvoudig, vriendelijk, onderdanig mens, maar zwijgt in alle talen over zijn realisatie. Hij is niet bij machte iets over te dragen. Hij is volkomen tevreden, waarom erover spreken? Uiteindelijk moet een ieder zijn eigen weg vinden, dus waarom een ander met jouw weg lastig vallen? De Arhat heeft zijn eigen visie.

Boeddha wisselde van gedachten met de Arhats en de Bodhisattva's, omdat beide type mensen tijdens zijn leven verlicht werden. Het was een doorlopend conflict. Arhats hebben hun eigen visie; je kunt het niet ontkennen dat een ieder zijn eigen weg dient te vinden, daarom is het onnodig hem iets bij te brengen. Dit kan een obstakel voor hem worden. Al de geschriften zijn obstakels geworden. Er is geen Arhat die een geschrift heeft achter gelaten. Hij beweegt zelfs geen vinger om naar de maan te wijzen, omdat het gevaar bestaat dat men aan deze vinger gaat hechten, in de veronderstelling dat hij de maan is. Hij zwijgt in alle talen. Veronderstel niet dat hij geen mededogen bezit; ook mededogen uit zich op vele manieren.

Zijn mededogen is dat hij zich niet met je leven bemoeit en heeft vertrouwen dat het bestaan je de weg wijst; zo niet vandaag, dan toch morgen. Zo niet morgen, dan toch in een volgend leven. De eeuwigheid is beschikbaar, waarom dan die haast? "En als iemand voldoende intelligent is kan hij mijn voertuigje naar de andere kant zien bewegen. Als hint is dat voldoende. Als hij dit niet begrijpt, begrijpt hij niets."

Aldus erkende Boeddha uiteindelijk we twee typen van dezelfde klasse, zonder een verschil aan te brengen tussen lager of hoger. "Arhats," zei hij, "ga in stilte jullie weg." En tot de Bodhisattva's, die de poging konden wagen, zei hij: "Wat kan het voor kwaad? Jullie hebben je gerealiseerd en het niet kwijt raken -dit is onmogelijk- dus wat schaadt het om te proberen mensen te prikkelen en uit te dagen, een dringende noodzaak en dorst in hen wakker te roepen? Je kunt het bij duizenden proberen en misschien is er één gereed, maar zelfs dit is enorm vergeleken bij de onwetende mensheid. In de meest donkere nacht zelfs een brandend kaarsje.... Het licht en de pracht ervan is enorm, omdat het anderen erop kan wijzen hun licht op zoeken; waarom is duisternis leven?"

Bodhisattva's die zich in de massa's begeven zijn als lichtbakens, vol vreugde, vol dans en gratie. Zijn zullen een dringende noodzaak wakker roepen, een diep onderdrukte honger en begeerte naar de uiteindelijke waarheid.

Sozeki schreef:

Een paar witte wolkje drijven langs de ingang van de grot,
zonder mijn dharmavriend te hinderen
wanneer hij aan mijn deur klopt.
Ik weet geen manier
om mijn niets doen te verbergen,
dag in dag uit.
Hand in hand gaan we
heen en terug, heen en terug.

Een bijzonder geheimzinnige uitspraak, maar een heel eenvoudige. Eenvoud is soms geheimzinniger dan ingewikkeld. Een paar witte wolkjes...

Stel het je voor, omdat zen gedichten er niet zijn om te lezen, maar om te aanschouwen.

Stel je een grot voor:

Een paar witte wolkjes drijven langs de ingang van de grot, zonder mijn dharmavriend te hinderen. Wie is de dharmavriend? We noemen hem de boeddha. Deze witte wolken kunnen mijn boeddha niet hinderen wanneer hij aan mijn deur klopt. Ik weet geen manier om mijn niets doen te verbergen, dag in dag uit.

Hij zegt dat deze wolken mijn boeddha-zijn niet tegen kunnen houden. De klopp komt niet van buiten; de klopp die van binnen komt heb je niet gehoord. De boeddha wil naar buiten komen. Het is nu genoeg geweest. Hij heeft een verborgen bestaan van vele levens geleid in de kern van je wezen. Er komt een dag dat hij ook de zonsopgang en -ondergang, de sterrenhemel en al de prachtige bloemen wil zien. Uiteindelijk hoort hij die mediteert de klopp van binnen. Je bent alleen bekend met de klopp die van buiten komt, maar eens, midden in de nacht, kloppt iemand van binnen. Het is een hele vreemde ervaring. Wees niet bang, het ben je dharmavriend. Het is de kern van je wezen die zegt: "Nu ben je gereed, open de deuren, laat me naar buiten komen. In je bezigheden, je gebaren, je woorden, je stiltes- laat mij het nu over nemen."

Wanneer je dus soms de klopp hoort, begrijp hem dan niet verkeerd. Anando hoort hem. Ze denkt dat iemand- in het bijzonder ik- op haar deur klopp. En ik zit opgesloten in mijn kamer en de sleutel is bij Nirvano; ik kan er niet uit. En Anando... Steeds weer opnieuw probeer ik haar te overtuigen, dus ze denkt: "Misschien klopp Maitreya, die is overleden." Omdat hij naast haar woonde, als buurman en grote vriend, elkaars dagbladen uitwisselend. "Misschien wil hij in zijn kille graf, af en toe weten wat er in de wereld gebeurt Het is mogelijk dat hij klopp."

Maar volgens mij is de hoofduitgang gesloten, is alles gesloten. De klopp komt vanbinnen, maar omdat je hem nooit daar vandaan hebt gehoord, denk je dat hij van buiten komt. Dus, Anando, denk eraan dat de eerstvolgende keer dat je de klopp hoort, hij niet van buiten komt of van een geest, heilige of zondig. Buiten zijn allerhande geesten, maar de klopp komt van je eigen wezen. Onderdruk hem niet, probeer hem niet te vermijden. Luister ernaar. Wat wil hij? Hij wil naar buiten komen. Je wezen wil eruit, de wereld in, in al zijn pracht.

Soseki zegt: "Niemand kan mijn dharmavriend tegenhouden als hij aan mijn deur klopp."

Soseki is natuurlijk bezorgd: "Wat zal hij denken?" Omdat ik geen manier weet om mijn niets-doen te verbergen, dag in dag uit; ik ga gewoon door met niets-doen. Hij piekert: "Wat zal Boeddha ervan vinden? Wat is dat voor een waardeloze lanterfant, die niets doet, dag in, dag uit...?"

Maar uiteindelijk gaan we hand in hand, heen en terug, van het innerlijk naar de periferie, van de periferie naar het innerlijk. Langzamerhand worden jij en de boeddha één, er zijn geen twee wezens. Wanneer je stiller wordt, weerlozer, kwetsbaarder, als je jezelf geheel openstelt, zijn deze twee

handen van jezelf. Dan begint een nieuwe dans, een waarvan de schoonheid onbeschrijflijk is. Dan begint een dronkenschap die niet van deze wereld is. Je kunt hem slechts goddelijke wijn noemen; zo hebben de Soefi's hem omschreven.

Maneesha heeft een vraag:

Geliefde meester,

Vlak voordat ik elke nacht in slaap val herhaal ik in stilte het woord 'getuige-zijn' twintig keer, de ruimtelijkheid herinnerend als ik dit doe. Onveranderlijk is de eerste of tweede gedachte bij het ontwaken getuigen te zijn.

Hoe kan dit? Is de psyche gehypnotiseerd om de getuige te herinneren?

Maneesha, om te beginnen; je moet niet tot twintig tellen, maar blijven herhalen, in slaap vallen terwijl je herhaalt. Dan zal het niet de eerste of de tweede gedachte zijn, maar absoluut de eerste als je ontwaakt, als je 'getuige-zijn' blijft herhalen en tevens de ruimtelijkheid schept -niet slechts het woord 'getuige-zijn', maar ook de ruimte, die om het woord heen ontstaat en die jij tijdens je meditatie ervaart. Met die ruimte en het woord ga je gewoon verder. Tel niet -wees niet zo'n vrek-twintig maal...

Het is maar goed dat Ma Tzu niet hier is op mijn plaats, anders zou hij vanuit hier boven op Maneesha zijn gesprongen en haar voor de rest van haar leven een getuige hebben gemaakt - dood of levend, dat maakt niet uit. Je bent goed bezig. Noem het geen hypnose, omdat dat woord door het christendom is veroordeeld. Het is een mooi woord en het hele proces is mooi, maar toch is het bijzonder moeilijk, vanwege je christelijke achtergrond, je opvoeding kwijt te raken.

Wanneer je het dus hypnose noemt zal je christelijke geest je zeggen dat je iets verkeerd doet.

Vergeet de hypnose; het is meditatie. Je probeert je psyche te laten herinneren dat bij het ontwaken, de eerste gedachte over getuige zijn moet gaan en de ruimtelijkheid die het schept. Het is een mooi proces. Als je het woord en deze ruimte blijft herhalen en het samenvalt met de slaap, komt het je slaap binnen. Je valt in slaap, maar je geest blijft het woord en de ruimte herhalen. De ganse nacht wordt een meditatie. 's Morgens wordt het, vanzelfsprekend, de eerste gedachte, omdat het er de hele nacht is geweest als een onderstroom.

Maar noem het geen hypnose, ofschoon er met hypnose niets verkeerd is; het is een ander woord voor meditatie. Maar het christendom heeft de wereld zo'n schade berokkend, dat een groot fenomeen uit de weg wordt gegaan welk vele mysteriën in de mens kan onthullen en welk vele mentale ziekten kan genezen.

Maar het is vanwege het christendom, en ander religies zijn ook met het imiteren begonnen, omdat helaas christelijke naties overal grote rijken zijn geworden. Dus zelfs ofschoon de landen niet christelijk waren, is het patroon van opvoeding, het hele klimaat dat het christelijke rijk heeft voortgebracht, bij de Hindoes, mohammedanen en boeddhisten ingegoten.

Deze ramp heeft niet slechts christenen, maar de ganse wereld getroffen - hoewel christenen dieper en in het bijzonder Maneesha. Zij is opgeleid op christelijke scholen om verpleegster te worden, omdat verplegen een deugd is, zieken verzorgen een grote deugd is; in de andere wereld zal je beloning groot zijn. Dus hoe meer mensen ziek worden des te beter, zeker voor christenen. Hoe meer mensen wees worden, des te beter voor moeder Teresa, voor de Poolse paus, zodat zij hen tot het christendom kunnen bekeren.

Hoe meer armoede er in de wereld is, des te beter voor het christendom, omdat alleen de armen kunnen worden bekeerd.

Een rijke boeddhist kan het zich zelfs in zijn dromen niet voorstellen tot het christendom bekeerd te worden. Het christendom is zo'n gewone godsdienst, zo kinderlijk en stompzinnig, dat een gecultiveerde hindoe, mohammedaan of christen -zeker een intelligente christen hoort hier ook bij- niet kan worden bekeerd tot de christelijke theologie. Slechts voor de schijn blijft hij een christen.

Ik was in Griekenland. Amrito is hier; ik vroeg haar wat het percentage christenen bij de Grieks orthodoxe kerk is. Ze vertelde me dat ongeveer negentig procent van de bevolking Grieks orthodox christen is, maar dat slechts vier procent hiervan altijd naar de kerk gaat.

Hoe staat het met de andere vijftientig procent? Die zijn slechts christen in naam. Iemand die intelligent is kan niet behoren tot een tweederangs godsdienst zoals het christendom. En het hangt van de armen af, de wezen, en van het doel steeds meer wezen voort te brengen is het tegen geboortebeperving. Het is, in het licht van de toestand in de wereld, eigenaardig, dat het volk zichzelf ombrengt; de ene mens doodt de andere, eet hem op. Er komt een moment, aan het einde van deze eeuw, dat de hele mensheid kannibaal is geworden, dankzij de gunst van het christendom.

Maneesha draagt de diep onbewuste christelijke opvoeding met haar mee. Dus gebruik het woord hypnose niet. In andere situaties is het, net zoals meditatie, een mooi woord. Het is hiermee synoniem, maar het is beter het te vermijden. Mediteer en tel niet, omdat je dan de getuige kwijtraakt. De ruimtelijkheid van het getuige-zijn zal verloren gaan.

Waarom die haast? De slaap komt vanzelf. Blijf gewoon van de ruimtelijkheid van het getuige-zijn genieten en laat de slaap erin overgaan. Je zult voor een paar momenten een verre echo horen en dan zul je alles over het getuige-zijn vergeten. Maar het zal als een onderstroom blijven voortgaan. Je kunt je zes of acht uur slaap in een enorm vruchtbare meditatie veranderen.

En het teken dat het geslaagd is, is dat de eerste gedachte als je wakker wordt - of zelfs hiervoor, wanneer je beseft dat je slaap voorbij is - de eerste gedachte aan je laatste gedachte voor je insliep, gelijk is.

Dit betekent dat er een verband bestaat; dit verband bleef diep in je psyche intact, van toen je nog wakker was de vorige avond tot het moment dat je de volgende ochtend weer wakker werd.

Je meditatie is prachtig. Denk alleen aan twee dingen: tel niet en noem dit geen hypnose.

Nu is de beurt aan Sardar Gurudayal Singh. Zet hem in de schijnwerper! Prima! Kijk eens naar zijn tulband. Hij geniet er zo van. Eens kocht hij voor mij ook een tulband. Hij wilde dat ik ermee naar het auditorium kwam.

Ik zei: "Dit wordt te gek. De regering verdenkt mij er al van dat ik wanorde sticht in Punjab. Ik ga mijn kamer niet uit en beambten van de regering informeren regelmatig naar mijn rol in het Punjab-probleem. Wanneer ik met deze potsierlijke tulband kom opzetten, maakt dit de zaak er niet eenvoudiger op."

Maar hij is in de stemming van een bruidegom. Ik moet grappen voor hem opduiken. Ik weet het niet... Hij is een oude ziel die elk moment vertrokken kan zijn. Maar ik zal hem met zijn tulband op zijn plaats houden - dat beloof ik - want zonder hem voel ik er weinig voor om grappen te vertellen!

Nancy Reagan voet een vertrouwelijk gesprek met haar beste vriend, Hester Zielknijper, naast het zwembad van het Witte huis.

"Het leven is gruwelijk," snikt Nancy in haar glas koud ananassap. "Sinds Ronald vierhonderd procent impotent werd is mijn leven vergald!"

"Wat zeg je nu," zegt Hester. "Honderd procent is al erg genoeg - maar vierhonderd procent impotent? Hij is er belabberd aan toe!"

"Je begrijpt het niet," jankt Nancy. "Hij is voor honderd procent impotent sinds het paard van John Wayne hem tegen zijn ballen schopte, in de western The Big Muddy. Maar vorige week, vervolgde Nancy, "viel hij uit zijn rolstoel, brak zijn beide handen en beet zijn tong eraf!"

De klokken van het Vaticaan in Rome brengen een trage sobere boodschap: "De Poolse paus sterft." Op het Sint Pietersplein verzamelen trouwe katholieken zich voor hun paus en kardinaal Kattkont draagt een speciale ceremonie voor.

"Luister," zegt Kattkont tot de menigte, "ik wil dat enkele van jullie volgelingen een deel van je leven schenken aan God's Poolse volgeling - dat wil zeggen aan de paus.

Bidt voor God, dat Hij een deel van jullie leven afneemt en het aan onze paus schenkt."

Mevrouw Chlorex stapt naar voren, heft haar armen op en roept, "Ik sta een week van mijn leven af aan onze paus!"

Er is onderdrukte vreugde bij de aanwezigen. Dan stapt vader Frunnik naar voren. "Ik bied twee dagen van mijn leven aan voor de paus!" roept hij. De menigte geeft zijn instemming.

Net op dat moment arriveren Moische Finkelstein en een stel joodse toeristen en onmiddellijk begint Moische met zijn armen te zwaaien en schreeuwt: "Ik bied twintig jaar van mijn....!"

"Wat?" valt zijn vriend, Hymie, hem in de rede. "Ben je krankzinnig? Zo veel? En je bent een jood!" Moische kijkt Hymie aan en vervolgt: "... schoonmoeders leven aan."

Elke vrijdag ontsnapt Nellie de Gek uit het krankzinnigengesticht van Sunnyvale en paradeert naakt door het bos dat het instituut omgeeft. En elke vrijdag zien Gestoorde Larry, Dwaze Melvin en Krankzinnige Karel haar haar kleren uittrekken en door de omheining verdwijnen. En elke vrijdag stuurt oppasser Eggski, de bewaker van het gesticht de drie zotten erop uit om de naakte Nellie terug te halen.

Deze keer blijven de drie zotten lang weg, zodat oppasser Eggski besluit een kijkje te gaan nemen. Hij gaat het bos binnen en direct paradeert Nellie de Gek aan hem voorbij met een brede grijns op haar gezicht.

Hierna ziet Eggski dat Gestoorde Larry en Krankzinnige Karel haar in koortsachtige achtervolging achterna zitten. Even later komt Dwaze Melvin hijgend en puffend voorbij, met in iedere hand een emmer vol zand.

"He, wacht eens even, Melvin!" roept Eggski. "Wat ben je aan het doen met die emmers zand? Hoe in hemelsnaam denk je Nellie zo te pakken te krijgen?"

"Wel," brengt Dwaze Melvin, buiten adem eruit. "Het is mijn beurt om het zand te dragen, omdat ik haar vorige week te pakken had!"

Alles op zijn beurt!

Nivedano...

Nivedano....

Wees stil. Sluit je ogen. Voel dat je lichaam geheel bevroren is.

Kijk nu met al je bewustzijn naar binnen, met een dwingende noodzaak alsof dit je laatste moment van je leven is. Slechts met deze urgentie kun je een kosmische sprong maken van je seculier bestaan naar je wezen. Steeds dieper...als je richting essentie gaat verandert het hele klimaat van het boeddha auditorium. Een diepe sereniteit, een stilte begint neer te dalen, met de bloemen van vreugde en vrede. Denk aan een ding: in je wezen ben je slechts de getuige_ de getuige van je lichaam, je psyche en de getuige van al de grandeur die je in je essentie zult ondergaan. Hier is een ieder boeddha. Boeddha auditorium is de verzamelplaats van boeddha's. Dit ogenblik ben je verbonden met je eeuwigheid. Dit ogenblik ben je niet meer. Het boeddha auditorium is een meer van zuiver bewustzijn geworden, volkomen rimpelloos. Verheug je in deze zegening, omdat het menselijk bestaan de schoonheid vergeten is van de levensbron, de gelukzaligheid en zegen van het oplossen in de oceaan, zoals een dauwdruppel van het lotusblad de oceaan in glijdt en de oceaan wordt.

Om het helemaal duidelijk te maken,

Nivedano...

Ontspan je. Maar vergeet nooit dat je getuige bent. Je bent niet je lichaam, niet je psyche. Je bent alleen maar de getuige. Dit is het enige in je dat onsterfelijk is; al het andere is niets waard. De avond was prachtig zoals hij was, maar jullie hebben ultieme schoonheid en gratie bijgedragen door in jullie wezen te zijn. Jullie hebben dit moment van belang gemaakt.

Hoor en zie vuurwerk overal...dit is ter gedachtenis van een groot yogi, Mahavira.

Hij realiseerde zich tijdens een maanloze nacht. Zo'n nacht komt weldra. En het lichtfestival in India is ter herinnering van Mahavira. Hij werd verlicht. Verlichting is niets anders dan een lichtspektakel. Je draagt de boeddha in je in al zijn glorie en pacht. Je levenswerk bestaat eruit de boeddha vanuit de verborgen diepte naar de wereld van je bezigheden, je lied, je dans, je gewone doen en laten brengen.

Jullie allen, breng de boeddha terug en merk weldra dat je langzaam weg smelt en dat de boeddha je plaats inneemt.

Het grote moment is daar wanneer je afwezig bent en slechts de boeddha resteert. Onderga dit prachtige moment en de zegeningen die het brengt, want Nivedano haalt jullie weldra terug. Wees voorbereid.

Haal de boeddha over met je mee te komen. Hij stelt nooit iemand teleur. Hij wil graag naar buiten komen - slechts een elegante uitnodiging, een toenadering vol gebed.

Nivedano...

Keer terug, maar als boeddha's, met diepe stilte, vrede, sereniteit, gratie.

Zit voor een ogenblik stil en herinner je wat het was, de reis naar je wezen_wat je ervan vond, wat de smaak ervan was en wat voor magisch pad je naar binnen en naar buiten bent gegaan, omdat je dit pad moet volgen. Het wordt steeds korter, en dan, plotseling uit het niets, is daar het een worden van essentie en periferie.

Jij bent de periferie; de boeddha is je wezen.

Wanneer zij elkaar ontmoeten is de nieuwe mens geboren. En de nieuwe mens zal de glorie zijn van het bestaan. De nieuwe mens zal spontaan een nieuwe wereld scheppen.

De nieuwe mens is de enige hoop.

Oké, Maneesha?

Ja geliefde meester.